

УДК 378096:377

Б.В. Болтянський, к.т.н., доцент, Л.О. Болтянська, к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ – ЗАПОРУКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті розглядаються питання аналізу, пошуку, розробки та впровадження сучасних інноваційних методів профорієнтаційної роботи у закладах вищої освіти.

Ключові слова: профорієнтаційна робота, інноваційні методи, впровадження, ефективність.

Постановка проблеми. Основою ефективного і якісного забезпечення життєдіяльності закладів вищої освіти є профорієнтаційна робота серед учнів середніх загальноосвітніх закладів, професійних училищ та коледжів. В ході довузівської освіти повинні формуватися особистісні якості абітурієнтів, необхідні для вибору професії та досягнення у подальшому професійного і соціального успіху. Програма довузівської підготовки повинна передбачати заходи з профорієнтаційного інформування серед населення про напрямки та спеціальності ЗВО, профілях бакалаврату, підготовці в магістратурі, професіях і можливості працевлаштування, підвищення кваліфікації в системі додаткової професійної освіти. Крім того, необхідно використовувати сучасні інноваційні технології, опис професій і забезпечити вільний доступ учнів і здобувачів вищої освіти до інформаційних профорієнтаційних ресурсів [1].

Останнім часом випускникам шкіл дуже важко визначитися з вибором професії. Пов'язано це з тим, що у школярів практично відсутні уявлення про ринок праці, про вимоги до особистісних якостей і професійної підготовки фахівців, про умови роботи і роботодавців. Тому професійна орієнтація в закладах вищої освіти зводиться до надання допомоги дітям та їх батькам зробити правильний і безпомилковий вибір в світі сучасних професій. Для того щоб школяр зробив правильний вибір недостатньо його протестувати або розповісти про ту чи іншу професію. Він повинен бути переконаний в тому, що це – найкращий вибір з усіх можливих, який відповідає його здібностям і прагненням [2,3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічною основою дослідження стали психолого-педагогічні концепції професійного самовизначення молоді (А. Голомшток, Є. Климов, М. Чистяков, С. Чистякова), теоретичні положення про вікові особливості старшокласників (Л. Божович, Л. Виготський, І. Кон, П. Шавир) та положення, що розроблені у вітчизняних та закордонних працях по використанню інформаційних

технологій (С. Варакіна, Є. Полат, Л.К. Раїцький, І. Роберт) [1-6].

Формулювання цілей статті. Метою даних досліджень є пошук сучасних інноваційних методів профорієнтаційної роботи у закладах вищої освіти, які дозволять не тільки забезпечити старшокласників кращою інформаційною базою, необхідною для здійснення усвідомленого вибору майбутньої професії, але й одночасно слугуватиме збільшенню потенційних абітурієнтів, що у свою чергу є запорукою життєдіяльності ЗВО.

Виклад основного матеріалу досліджень. Співробітники Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного ведуть активну профорієнтаційну роботу зі школярами Запорізької, Херсонської, Донецької та інших областей України. Результати цієї роботи щороку аналізуються для того, щоб виявити проблеми. Все це дозволяє зробити наступні висновки. По-перше, шкільні вчителі недооцінюють роль профорієнтаційної роботи зі школярами, починаючи її лише в 10-11 класах, причому робота ця, по своїй суті, поверхнева. По-друге, у зв'язку з обмеженими знаннями школярів про професії, вибір їх формується, виходячи з думки батьків, сімейних традицій і реклами в засобах масової інформації. Учень не здатний зробити професійний вибір самостійно і свідомо. Внаслідок цього, вступаючи на одну із спеціальностей, через два-три роки молода людина усвідомлює, що вибір його був неправильний. Звідси – втрата часу і перенавчання [1].

В даний час існує ще одна проблема, яка полягає у використанні застарілих методів профорієнтаційної роботи у ЗВО, яка зводиться лише до розповсюдження рекламно-інформаційних буклетів та проведення «Днів відкритих дверей». Сучасні школярі потребують інноваційних методів профорієнтаційної роботи з ними.

Процеси інформатизації сучасного суспільства і тісно пов'язані з ними процеси інформатизації всіх форм освітньої діяльності характеризуються удосконаленням і масовим поширенням використання сучасних інформаційних технологій та ресурсів.

Пропонована нами методика організації профорієнтаційної роботи з використанням сучасних інноваційних технологій передбачає [1,4,5]:

1. В якості форми організації обрати проведення виїзного групового позакласного заходу профорієнтаційного спрямування для учнів випускних класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та коледжів.

2. Зміст повинен включати:

- групове інформування;
- презентації факультетів (спеціальностей) і професій;
- профспрямовані лекції та бесіди;
- екскурс із застосуванням дистанційних технологій;
- вікторини, конкурси та КВК;
- індивідуальне анкетування та профорієнтаційне комп'ютерне тестування.

3. Захід проводиться з широким застосуванням сучасних інформаційних

ресурсів: віртуальних презентацій, фото-слайдів і відеороликів, освітнього сайту, порталу тощо.

4. В якості конкурсного завдання пропонується створення проекту презентації в Microsoft Power Point про ту спеціальність і професійну область, в якій учні бачать своє майбутнє. Вибір даного завдання обумовлений тим, що створення презентацій в Microsoft Power Point найбільш доступне і відоме для школярів.

5. Під час проведення заходів бажно залучення студентів ЗВО. Ефективно також залучення творчих колективів студентів для організації виступів, КВК, конкурсів.

6. До початку і після виступу доцільно проведення індивідуальних консультацій з питань вступу до університету, роздача інформаційного та довідкового матеріалу про університет і факультети, газет. Крім того, при наявності технічної можливості бажано організація міні-експозиції факультетів і сучасних інформаційних технологій, лабораторій і техніки, яка використовується в освітньому процесі. Це допоможе зацікавити і привернути увагу школярів.

7. Захід спрямований на інформування учнів (знання специфіки професійної галузі, стану ринку праці, змісту і умов праці за обраною професією, правил і порядку прийому до закладу вищої освіти, організації навчання за обраною ОПП), формування суспільно значущих мотивацій вибору професії і професійних намірів, вивчення школярами своїх особистих якостей і здібностей та їх співвідношення з професійною сферою, підвищення мотивації школярів на вивчення інформатики та популяризація ІТ-сфери.

Відмінною особливістю сучасної профорієнтації є те, що вона являє собою систему підготовки молоді до вільного, свідомого і самостійного вибору професії, де повинні враховуватися індивідуальні особливості особистості та її потреби, з одного боку, і ринок праці – з іншого.

Проблеми профорієнтації ростуть, але водночас розширюються її можливості. Завдання всіх фахівців, які працюють в цьому напрямку, полягає в підвищенні мотивації учнів до самостійного професійного самовизначення. Тут можуть допомогти інформаційно-комунікаційні технології. Бурхливо розвинена комп'ютерна техніка та Інтернет є реальним ресурсом для оновлення форм і принципів профорієнтаційної роботи. На сьогоднішній день, враховуючи потреби української економіки, зміст та технологія проведення занять по профорієнтації для школярів з точки зору практики розроблені недостатньо. Отже, необхідний пошук нових форм, методів організації та засобів проведення профорієнтаційної підготовки.

Сучасний підхід до організації профорієнтаційної роботи зі старшокласниками безпосередньо пов'язаний з необхідністю активної інформатизації освітнього процесу і активного використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ІКТ-компетенції учнів, як інформаційної основи процесу їх професійного орієнтування.

Найбільш ефективними в профорієнтаційній роботі, на наш погляд,

можуть бути мультимедіа-ресурси, зокрема різні відеоролики і відеоблог. Використання відеоблогу в профорієнтаційній роботі ЗВО стане чинником, що підвищить ефективність цієї роботи. Формат відеоблогу, як платформи для інтерактивного спілкування в системі «абітурієнт – ЗВО» підвищує соціальну захищеність підлітків, надає їм моральну і психологічну підтримку, сприяє прийняттю рішення при виборі професії [6].

В Україні починається активна інтеграція різних соціальних сервісів і мереж в освітній процес. Мережеві мультимедійні інтерактивні технології виходять на передній план. В освітній процес починають впроваджуватися нові способи взаємодії та обміну інформацією між користувачами такі як: соціальні мережі; подкасти, відеокасти; скрінкасти; запис і поширення лекцій і уроків; мультимедійні інтерактивні презентації; вебінари; освітні комп'ютерні ігри; 3D принтери; блоги тощо.

В останні роки поряд з особистим спілкуванням в рамках різних заходів профорієнтатори почали брати участь в мережевих формах роботи. Одними з найбільш активно розвиненими для спілкування стають блоги і відеоблог.

Відеоблоги є однією з форм соціальних мереж, вони завойовують все більшу популярність серед викладачів-профорієнтаторів завдяки тому, що вони більш інтерактивні ніж блоги, втягують більшу кількість користувачів, носять більш неформальний характер, служать інструментом професійного спілкування: дозволяють задавати питання і тут же отримувати на них відповідь від численних користувачів, обмінюватися посиланнями на інтернет-ресурси, інформацією про конференції, семінари, заходи тощо.

Використання сучасних інноваційних технологій, зокрема, відеоблогу як засобу профорієнтації, має ряд переваг:

- школяри та потенційні абітурієнти звертають більшу увагу на візуальний контент, в тому числі на різні відео;
- відеоролики дозволяють доносити інформацію оперативно і в потрібному обсязі;
- відеоблог може використовуватися як засіб постійного спілкування між абітурієнтами та представниками університету;
- відеоблог є безкоштовним способом донесення необхідної інформації до цільової аудиторії.

Таким чином, відеоблог являє собою потужний інструмент взаємодії закладу вищої освіти з потенційними абітурієнтами.

Висновки. Профорієнтація як засіб регулювання професійної спрямованості особистості є соціально значущою справою, так як в епоху модернізації та впровадження інноваційних технологій в усі сфери життєдіяльності українське суспільство гостро потребує грамотних фахівців і кваліфікованих кадрів. Для прийняття мотивованого і зваженого рішення – вибору професійного шляху, молодій людині необхідні чіткі життєві орієнтири, в тому числі знання про специфіку різних професій, можливості отримання вищої освіти з обраного напрямку, кон'юнктуру сучасного ринку праці, перспективи працевлаштування та побудови успішної кар'єри. Отже,

розробка і впровадження науково-інформаційних матеріалів та інноваційних методів ведення профорієнтаційної роботи набуває особливої актуальності.

Також з вищесказаного можна зробити висновок, що організація профорієнтаційної роботи у закладі вищої освіти з використанням відеоблогу дозволить активізувати потенційних абітурієнтів. Така робота сприятиме їх кращому знайомству з університетом, що дозволить надалі більш усвідомлено підійти до вибору спеціальності.

Список використаних джерел.

1. Болтянська Л.О., Болтянський Б.В. Профорієнтаційна робота як невід’ємна вагома складова діяльності кафедри. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2019. Вип. 22. С. 112-117.

2. Болтянський Б.В., Дереза О.О, Дереза С.В. Сутність і структура самостійної роботи студентів в умовах особистісно орієнтованого навчання. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2018. Вип. 21. С.146–150.

3. Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. Формування професійних компетенцій в процесі підготовки фахівця у вищому навчальному закладі. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2012. Вип. 16. С. 15–18.

4. Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. Організація самостійної роботи студентів засобами інформаційних технологій. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2017. Вип. 20. С.34–38.

5. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Застосування інноваційних технологій при викладанні у сучасному вищому навчальному закладі, як фактору формування професійних компетентностей майбутніх фахівців Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: зб. наук.-метод. праць. ТДАТУ. Мелітополь. 2017. Вип. 20. С. 39–42.

6. Варакина С.А. Инновационные образовательные методы. URL: <http://novainfo.ru/article/3444>.

Boltianskyi B., Boltianska L. Implementation of innovative vocational guidance methods - a guarantee of life Institution of higher education.

Summary. The article deals with the issues of analysis, search, development and introduction of modern innovative methods of vocational guidance in higher education institutions.

Key words: professional work, innovative methods, introduction, efficiency.